

Enliskt . tsto 21/12.2. 1971

11

LAUKAA KUUSVESI HARTIKKA
koekaivaus kivikautisella asuinpaikka- ja hauta-alueella
Päivi Kankkunen 1989

Sisälllys

arkistotietoja	2
ote peruskartasta	3
johdanto	4
kaivaushavainnot	5
löydöt	6
lopuksi	6
luettelo kartoista	6
dialuettelo	7
negatiiviluettelo	8
kuvataulut	9-10
yleiskartta	11
pinta- ja pohjavaaituskartta	12
tasokartat 1-6	13-18

Arkistotietoja

Kunta: Laukaa

Kylä: Kuusvesi

Kohde: Hartikka

Tila: RN:o 5:5 Hartikka, om. Viljo Pääkkönen, Hartikka,
41325 Laukkavirta

Peruskartta: 3221 10 KUUSVESI

Koordinaatit: x = 6920 60

y = 3451 82

z = 90 - 96 m mpy

Aiemmat tutkimukset: K. Katiskoski 1986, inv.
M. Miettinen 1987, tark.
M. Miettinen 1987, koekaiv.
H. Taskinen 1987, koekaiv.
M. Miettinen 1988, koekaiv.
P. Kankkunen 1988, koekaiv.

Aiemmat löydöt: KM 23412:1-9

KM 23584:1-6

KM 23591

KM 23697

KM 24461

Kertomuksen liitteet: - peruskarttaote s. 3
- kuvataulut s. 9-10
- kartat:
s.11 yleiskartta, 1:1000, A2
s.12 vaaituskartta, 1:50, A4
s.13-18 tasokartat 1-6, 1:50, A4
- negatiivit 79342-79383
- diapositiivit 20001-20018
- löydöt KM 25346

JOHDANTO

Laukaan Kuusveden Hartikassa jatkettiin kesäkuussa 1989 vuonna 1987 aloitettua kartoitus- ja koekaivaustyötä. Koekuopitusta jatkettiin punamultahauta-alueesta lounaaseen sekä kartoitettiin aluetta lännessä sijaisevaan Aumamäkeen asti. Aumamäen päälle kaivettiin kaksi koekuoppaa, f. 79374,79376-77, dia 20018. Suuren osan Hartikan asuinpaikasta tuhonneen hiekkakuopan koillisreunalle laadittiin pieni tasokaivausalue.

Mirja Miettinen jatkoi punamultahauta-alueen kartoitusta. Laukaan kunta järjesti työntekijöitä valtion työllistämistuen turvin. Piirtäjänä myös Mirja Miettiselle toimi koekaivausryhmän piirtäjä HuK Oili Räihälä. Koekaivausryhmän osalta työtä johti HuK Päivi Kankkunen.

Helsingissä, 17.1. 1991

Päivi Kankkunen

TOPOGRAFIA, MAAPERÄ, KASVILLISUUS sekä tarkempi TUTKIMUSHISTORIA katso Mirja Miettisen, Helena Taskisen ja Päivi Kankkusen kaivauskertomukset vuosilta 1987, 1988, 1989. Tutkimuksissa kesällä 1989 noudatettiin samaa kaivaustekniikkaa, mm. koordinaatiston osalta, kuin edellisinä vuosina.

KAIVAUSHAVAINNOT

tasokaivaus - alue 5

Suuren hiekkakuopan koillisreunalle avattiin erillinen, pieni tasokaivausalue, kooltaan n. 10 x 2 m, yleiskartta s. 11, f. 79352-54, 79344-45, diat 20001-03. Avatulla alueella oli havaittavissa punertavaa likamaata (kulttuurimaata?), joka on varsin tyypillistä Hartikan asuinpaikan koillisosalle - hiekkakuopan lounaispuolella sijaitsevalla pääosin punamultahauta-alueella tämän kaltaista ei ole. Punertava väri voi olla hyvinkin voimakasta, dia 20015.

Avatuissa tasoissa suuri osa oli kuitenkin ns. puhdasta hiekkaa. Tasossa kaksi oli ruutujen A-B/7-8 alueella pienehkö, n. 50 x 100 cm, löyhä kiveys, kuvat neg. 79365-66, dia 20004. Kivet olivat pieniä ja pyöreitä eivätkä vaikuttaneet kovinkaan palaneilta, niiden välissä oli hieman likamaata. Kiviä oli vain yhdessä kerroksessa. Mainittakoon ettei tällä kaivausalueella, kuten ei kovinkaan paljon asuinpaikan alueella yleensä, ollut kiviä luontaisesti.

Ruuduissa A-B/9 oli likamaata ja punaista kulttuurimaata aina kuudenteen kaivauskerrokseen asti, seitsemättä kerrosta kaivettaessa värit hävisivät, kartta s. 18, dia 20005-08.

Kaivausalueella ruuduissa A-B/2-4 oli jo ensimmäistä kerrosta kaivettaessa havaittavissa aivan profiiliseinämän vieressä hyvin vaaleaa, puhdasta ja karkeaa hiekkaa, mutta sen molemmin puolin melko voimakkaasti punertavaa likamaata; tämän läikän vieressä heti sen eteläpuolella oli kannon jäännökset, kartta s. 13, f. 79354, dia 20002. Tasossa 4 (kaivettu siis 40 cm) läikkä jatkui edelleen soikean linssimäisenä, nyt jo puhtaan maan profiilista erottamana. Edellisessä kerroksessa läikässä oli myös hiilensekaista maata, joka sitten jatkui n. 20 cm alaspäin likamaana. Läikkää reunusti koko ajan punertava kulttuurimaa, kartta sivut 15-18, f. 79378, 79382, dia 20010. N. 50 cm:ssä läikkä koostui vaaleaksi palaneesta maasta ja hiilensekaisesta maasta, jota lounaisreunalla reunusti likamaa, kartta s. 17, dia 20011. Läikkä ulottui n. 85-65 cm:ä syvälle ja oli kooltaan hieman vaihdellen n. 150 x 125 cm, f. 79382, diat 20012-14. Kaikissa tasoissa läikän länsisivulta ulottui punaisen likamaan raita profiiliin eli profiiliseinässä ilmiö näkyi niin, että karkeaa, puhdasta maata reunusti aina pohjaan saakka punertava raita, joka oli n. 10-15 cm paksu, f. 79381, diat 20012-14. Läikän pohjoispuolella oli löytökeskittymä, jossa oli erityisen paljon palanutta luuta.

Läikkä tulkittiin aluksi, etenkin sen pohjoispuolella olleen vaalean ja karkean, puhtaan maan vuoksi, tuulenkaadoksi. Ja tämän johdosta maakerrokset olisivat sekoittuneet. Tuulenkaato saattaa olla mahdollinen, mutta se ei ehkä selitä koko ilmiötä, mm. koska läikkä kuitenkin jatkuu melkoisen selvä rajaisena ja syvälle. Kyseessä saattaa olla myös jonkinlainen tulisija.

Löydöt

tasokaivausalue

	kpl/g
saviastian reunapalat	15/118
ponttipalat	1/1
koristellut kylkipalat	110/253
koristeettomat kylkipalat	231/176,2
saviesineen kappale	1/0,5
punamulta kokkare	1/0,5
reikäkiven puolikas	1/86
kivilajiesineen teelmä	1/
kivilajiesine	1/30
kivilajikaavin	1/8
hiotun kiviesineen kappale	1/0,5
kivilaji-iskoksia	18/52,2
kvartsiitti-iskos	2/2
retusoitu pii-iskos	3/2
pii-iskos	49/21
retusoitu kvartsi-iskos	5/22
kvartsiydin	2/43
kvartsi-iskoksia	49/128
palanut luu	108/n. 10,8
kuonaa?	2/1

Löytöjen jakautuminen ja määrä ei poikennut edellisvuosien tuloksista. Edellä kuvatun tuulenkaadoksi oletetun läikän ja profiilin välillä oli runsas löytökeskittymä. Saviastian palaset edustavat tyypillistä kampakeramiikkaa. Kivilaji-iskoksia on melko vähän, pii- ja kvartsi-iskoksia molempia yhtä paljon. Koekuopat olivat löydöttömiä.

Lopuksi

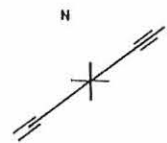
Hartikassa kaivettiin koekuoppia- sekä tasokaivausta yht. 27 neliometriä, joista neliometrinen suuruisia koekuoppia oli 10 ja näistä kaksi kaivettiin Aumamäen laelle. Lisäksi avustettiin Mirja Miettistä punamultahautakalmiston koekaivauksessa. Asuinpaikka-alueen ulottuvuus punamultahautakalmiston lounaispuolelle on selvittämättä.

DIALUETTELO

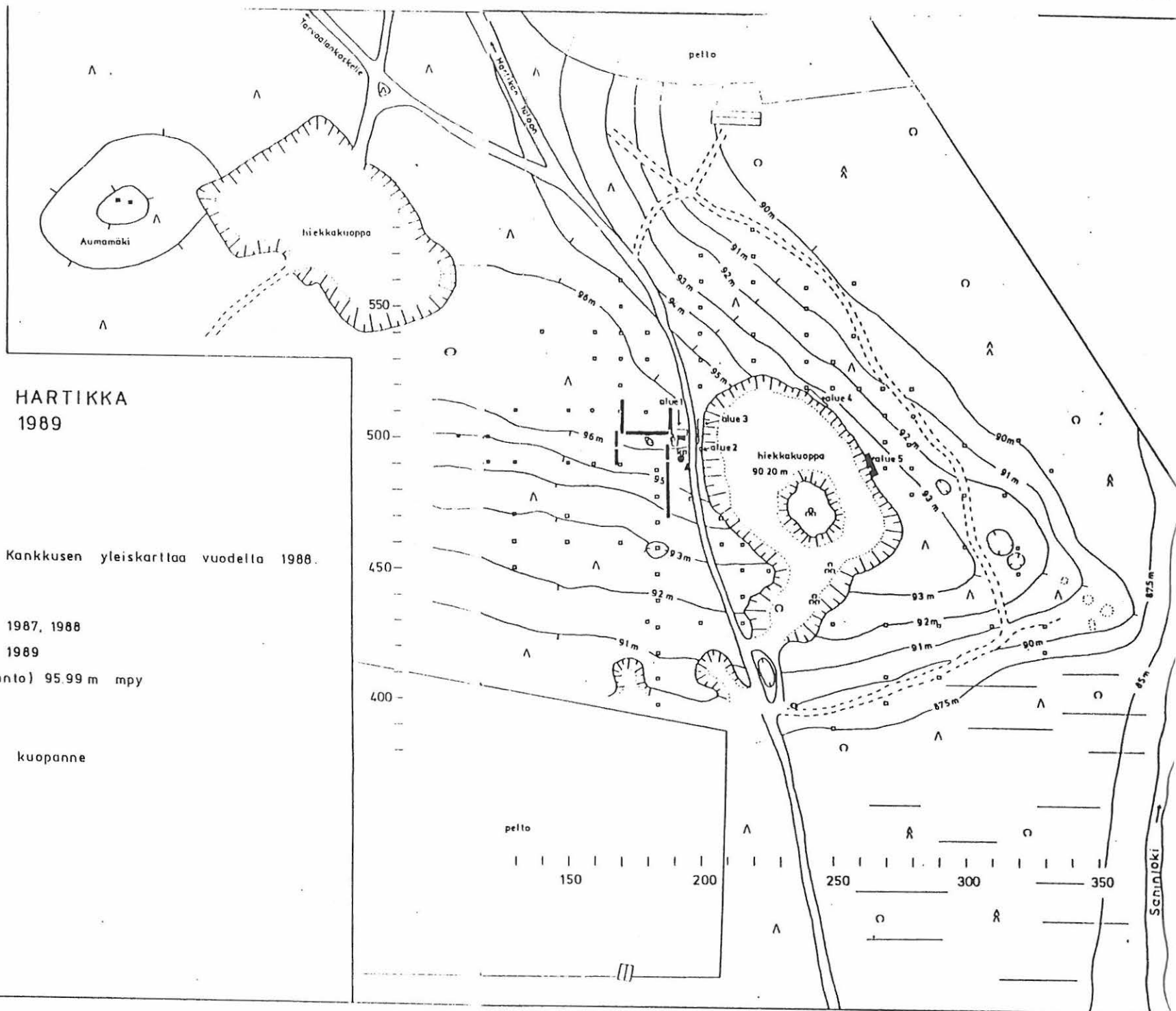
- 20001 Yleiskuva ns. tasokaivausalueelle, kuvattuna punamulta hauta-alueelta, lännestä.
- 20002 Tasokaivausaluetta, taso 2, kuvattu n. lännestä.
- 20003 Tasokaivausaluetta, taso 2, kuvattu n. idästä.
- 20004 Tasokaivausalue, tulisija? ruudussa A-B/7-8, taso 2, kuvattu koillisesta.
- 20005 Tasokaivausalue, taso 3, kuvattu kaakosta.
- 20006 Tasokaivausalue, ruutu A-B/9, taso 3, kuvattu luoteesta.
- 20007 Tasokaivausalue, ruutu A-B/9, taso 4, kuvattu lännestä.
- 20008 Tasokaivausalue, ruutu A-B/9, taso 5, kuvattu koillisesta.
- 20009 Tasokaivausalue, taso 3, kuvattu luoteesta.
- 20010 Tasokaivausalue, ruudut A-B/1-5, taso 4, kuvattu lännestä.
- 20011 Tasokaivausalue, ruudut A-B/3-4, taso 5, kuvattu lännestä.
- 20012 Tasokaivausalue, ruudut A-B/3-4, taso 6, kuvattu kaakosta.
- 20013 Tasokaivausalue, ruudut A-B/3-4, taso 6, kuvattu idästä.
- 20014 Tasokaivausalue, ruudut A-B/3-4, taso 7, kuvattu kaakosta.
- 20015 Profiili linjalta 1, ruudusta A-B, tasokaivausalue, idästä.
- 20016 Työkuva. Tutkija Mirja Miettinen kaivaa punamultahautaa.
- 20017 Työkuva. Etualalla piirtäjä Oili Räihälä, taustalla Jouni Lepistö. Kuvattu n. lännestä.
- 20018 Maisemakuva. Hartikan asuinpaikan takana, lännessä, olevan Aumamäen vaiheilta, kuvattu koillisesta.

NEGATIIVILUETTELO

- 79342 Yleiskuva Hartikan punamultahauta-alueelle. Vasemmassa kulmassa hiekkakuoppa. Kuvattu lännestä.
- 79343 Yleiskuva Hartikan punamultahauta-alueelle. Oikealla tien vieressä hiekkakuoppa. Kuvattu idästä.
- 79344 Työkuva. Etualalla piirtäjä Oili Räihälä, taustalla kaivaja Jouni Lepistö. Kuvattu n. lännestä.
- 79345 Tasokaivausalue. Taso 1, kuvattu idästä.
- 79346 Hauta-alue
- 79347 Yleiskuva hauta-alue kaivaukselle, kuvattu koillisesta.
- 79348 Hauta-alue: ruudut , taso , kuvattu koillisesta.
- 79349 Hauta-alue: ruudut , taso , kuvattu luoteesta.
- 79350 Hauta-alue: ruudut , taso , kuvattu itäkaakosta.
- 79351 Hauta-alue. Yksityiskohtakuva löytötasosta, ruutu taso , kuvattu itäkaakosta.
- 79352 Yleiskuva asuinpaikka-alueelle. Kaivausalue oikealla, kuvattu lännestä, panoraama seuraavan kanssa.
- 79353 Yleiskuva asuinpaikka-alueelle. Kaivausalue oikealla, kuvattu lännestä, panoraama edellisen kanssa.
- 79354 Tasokaivausalue, taso 2, kuvattu lännestä.
- 79355 Työkuva. Tutkija Mirja Miettinen kaivaa punamulta-hautaa.
- 79356 Työkuva. Tutkija Mirja Miettinen kaivaa punamulta-hautaa.
- 79357 Hauta-alue, kuvattu lännestä.
- 79358 Yleiskuva hauta-alueen kaivaukselle, kuvattu lounaasta.
- 79359 Työkuva. Hauta-alueen kaivausta.
- 79360 Hauta-alue, kuvattu lounaasta.
- 79361 Yleiskuva hauta-alue kaivaukselle. Kuvattu luoteesta. Panoraama seuraavan kuvan kanssa.
- 79362 Yleiskuva hauta-alue kaivaukselle, kuvattu luoteesta. Panoraama seuraavan ja edellisen kuvan kanssa.
- 79363 Yleiskuva hauta-alueen kaivaukselle. Kuvattu luoteesta. Panoraama edellisen ja seuraavan kanssa.
- 79364 Yleiskuva hauta-alueen kaivaukselle, kuvattu luoteesta, panoraama edellisen kanssa.
- 79365 Tasokaivausalue, edessä tulisija(?), ruuduissa A-B/7-8, taso 2, kuvattu idästä.
- 79366 Tasokaivausalue, tulisija(?), ruudussa A-B/7-8, taso 2, koillisesta
- 79367 Hauta-alue
- 79368 Hauta-alue, kuvattu lounaasta.
- 79369 Hauta-alue, kuvattu koillisesta.
- 79370 Hauta-alue, kuvattu koillisesta.
- 79371 Hauta-alue
- 79372 Työkuva. Piirtäjä Oili Räihälä työssään hauta-alueella.
- 79373 Maisemakuva Hartikan asuinpaikalta.
- 79374 Maisemakuva Hartikan asuinpaikan takana, lännessä, olevan Aumamäen tienoilta, kuvattu koillisesta. Panoraama.
- 79375 Maisemakuva Hartikan asuinpaikan takana, lännessä, olevan Aumamäen tienoilta, kuvattu koillisesta. Panoraama.
- 79376 Maisemakuva Hartikan asuinpaikan takana, lännessä, olevan Aumamäen tienoilta, kuvattu koillisesta. Panoraama.
- 79377 Maisemakuva Hartikan asuinpaikan takana, lännessä, olevan Aumamäen tienoilta, kuvattu koillisesta. Panoraama.
- 79378 Tasokaivausalue, ruudut A-B/3-4, taso 5, kuvattu lännestä.
- 79379 Hauta-alue, kuvattu idästä.
- 79380 Hauta-alue, kuvattu n. idästä.
- 79381 Profiili tasokaivausalueelta, linjalta 1, ruutu A, idästä
- 79382 Tasokaivausalue, ruutu A-B/3-4, taso 6, kuvattu kaakosta.
- 79383 Hauta-alue, kuvattu lounaasta.

neulapohjainen

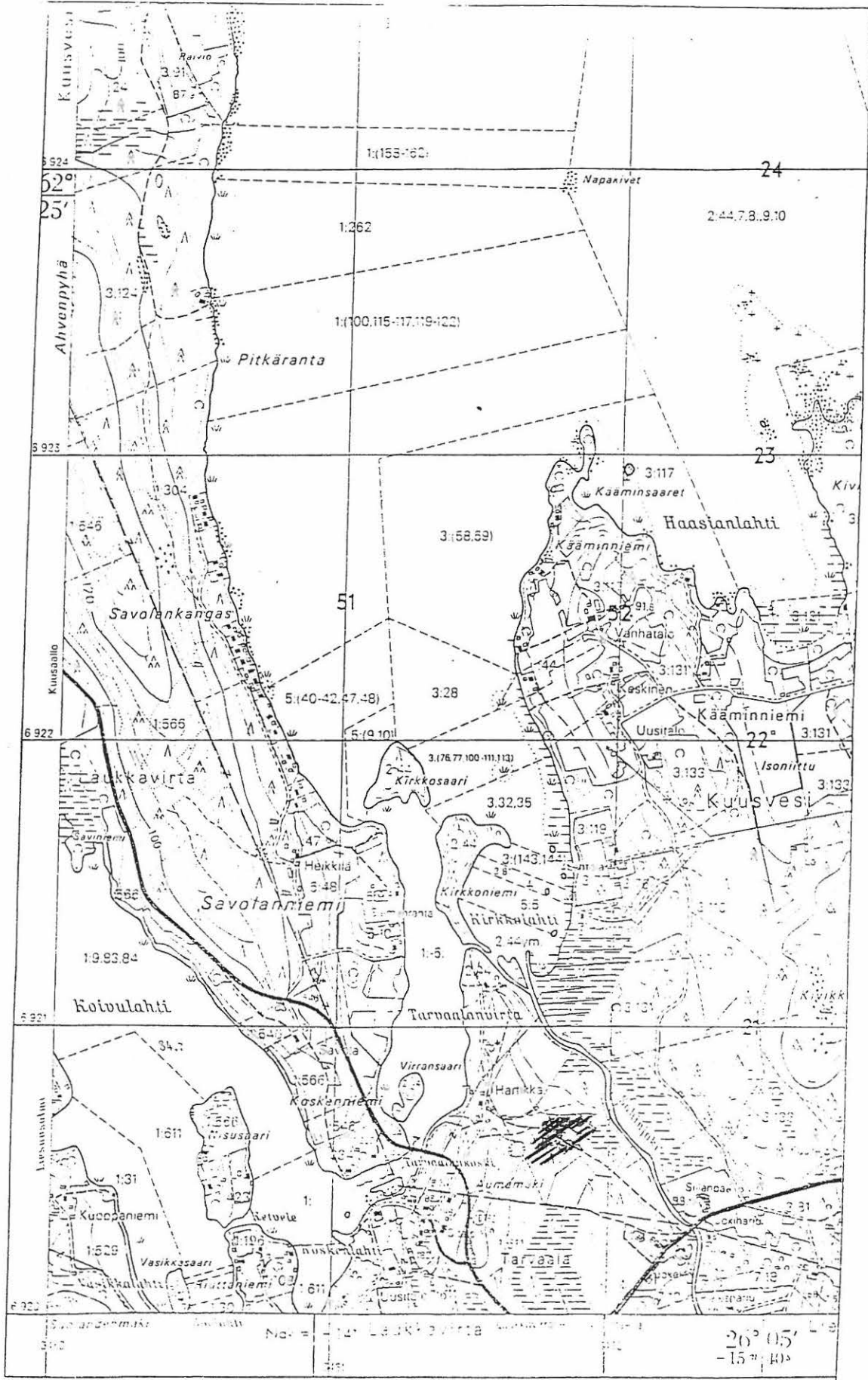
LAUKAA KUUSVESI HARTIKKA
PÄIVI KANKKUNEN 1989

Yleiskartta, mk 1:1000

0 10 50m

Karttapohjana käytetty Päivi Kankkusen yleiskarttaa vuodelta 1988.
Piirt. Oili Rähälä

- kaivausalue 1987, 1988
- kaivausalue 1989
- kiintopiste (kanto) 95.99 m mpy
- ▲ rajapyykki
- kuopanne
- ⊙ epämääräinen kuopanne
- △ mäntyjä
- ⋈ kuusia
- lehtipuita
- ⊕ pensaita
- kosteikko
- ⋯ polku

Koekaivausalue merkitty karttaan punaisella

LAUKAA KUUSVESI HARTIKKA

MIRJA MIETTINEN / PÄIVI KANKKUNEN 1989

F. 79374, 79376-77

Maisemakuva Hartikan asuinpaikan takana, lännessä
olevan Aunamäen tienoilta, kuvattu koillisesta

F. 79344

Työkuva .Etualalla piirtäjä
Olli Räihäki, teustalla kaivaja
Jouni Lepistö,
kuvattu n. lännestä

F. 79355

Työkuva .
Tutkija Mirja Miettinen
Kaivaa pöytähaudetta

F. 79352 - 79353

yleiskuva
asuinpaikka - alueelle
kaivausalue oikealla
kuvattu lännestä.

F. 79345 Tasokaivausalue. Taso 1
Kuvattu idästä

F. 79354 Tasokaivausalue. Taso 2
Kuvattu lännestä

F. 79378 Tasokaivausalue
Ruvut A-B/3-4
taso 5
Kuvattu lännestä

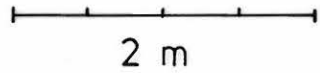

F. 79382 Tasokaivausalue, ruutu A-B/3-4
taso 6
Kuvattu kaakosta

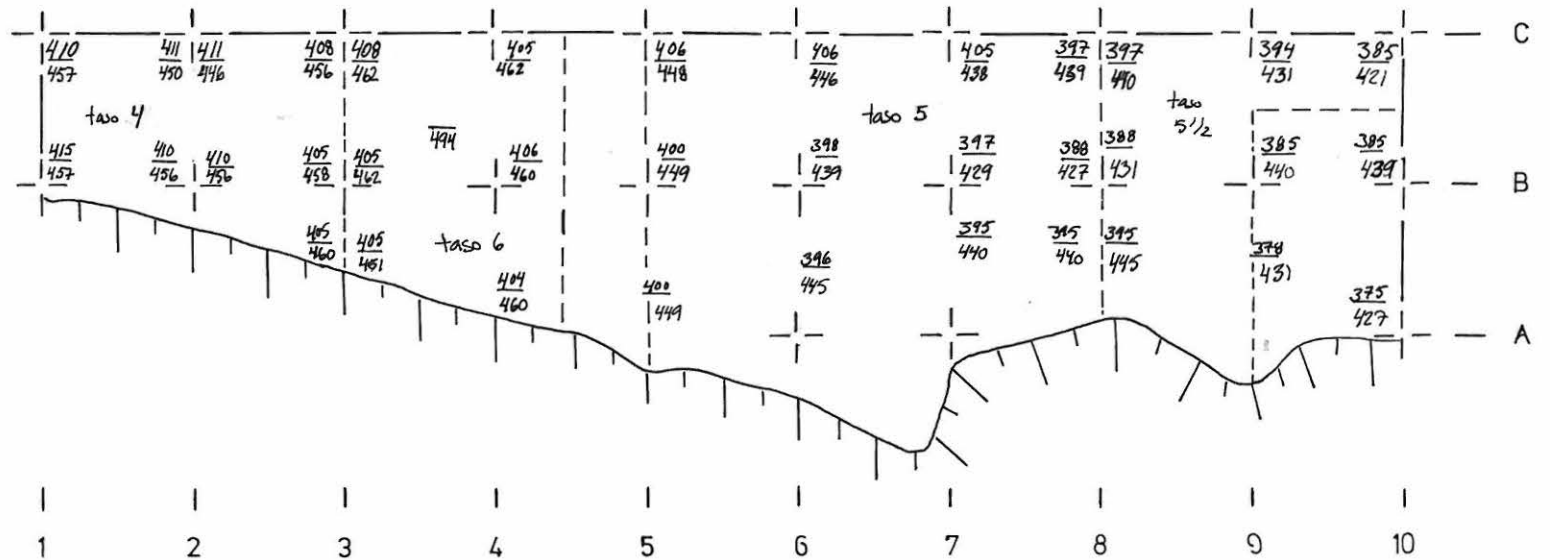
LAUKAA KUUSVESI HARTIKKA

Päivi Kankkunen 1989

PINTA- JA POHJAVAAITUSKARTTA
 ruudut: A-B/1-9 = ALUE 5
 kp = 95,99 m mpy, koneen lukema 142
 mk 1:50

Piirt. P. Kankkunen

LAUKAA KUUSVESI HARTIKKA

Päivi Kankkunen 1989

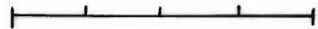
TASOKARTTA

ruudut: A-B/1-9 = ALUE 5

TASO 1

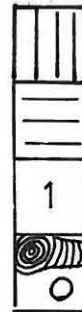
kp = 95,99 m mpy, koneen lukema 142

mk 1:50

2 m

Piirt. Oili Räihälä

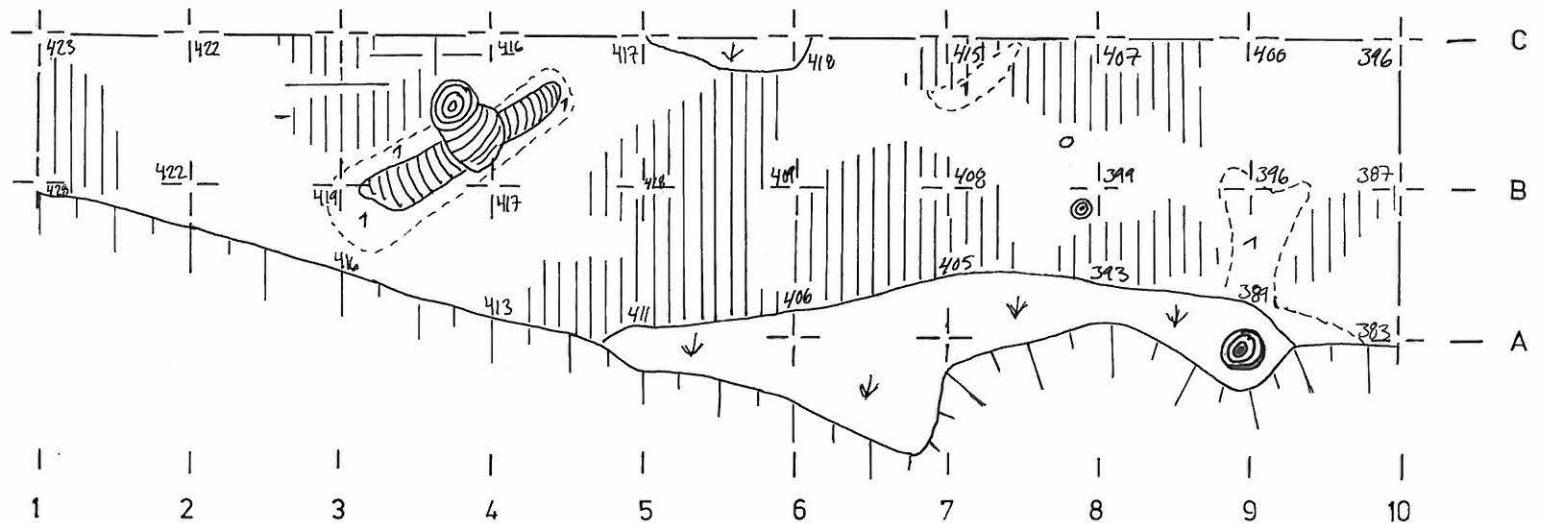

punainen likamaa

karkea hiekka

1 huuhtoutunut hiekka

kanto, juurakko, kivi

LAUKAA KUUSVESI HARTIKKA

Päivi Kankkunen 1989

TASOKARTTA

ruudut: A-B/1-9 = ALUE 5

TASO 2

kp = 95,99 m mpy, koneen lukema 142

mk 1:50

2 m

Piirt. Oili Rähälä

punainen likamaa

likamaa

karkea hiekka

ruskea hiekka

1

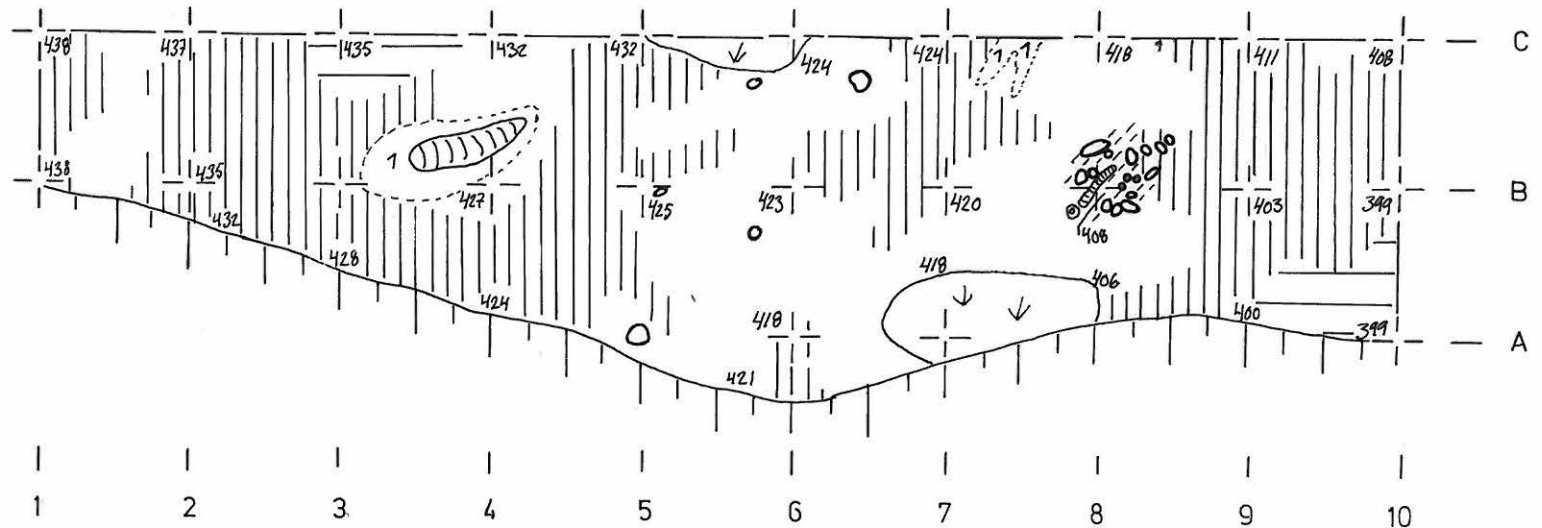
huuhtoutunut hiekka

kanto, juurakko

kivi

LAUKAA KUUSVESI HARTIKKA

Päivi Kankkunen 1989

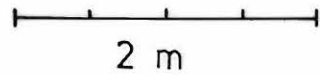
TASOKARTTA

ruudut: A-B/1-9 = ALUE 5

TASO 3

kp = 95,99 m mpy, koneen lukema 142

mk 1:50

Piirt.Oili Rähälä

punainen likamaa

likamaa

hiilen sekainen hiekka

karkea hiekka

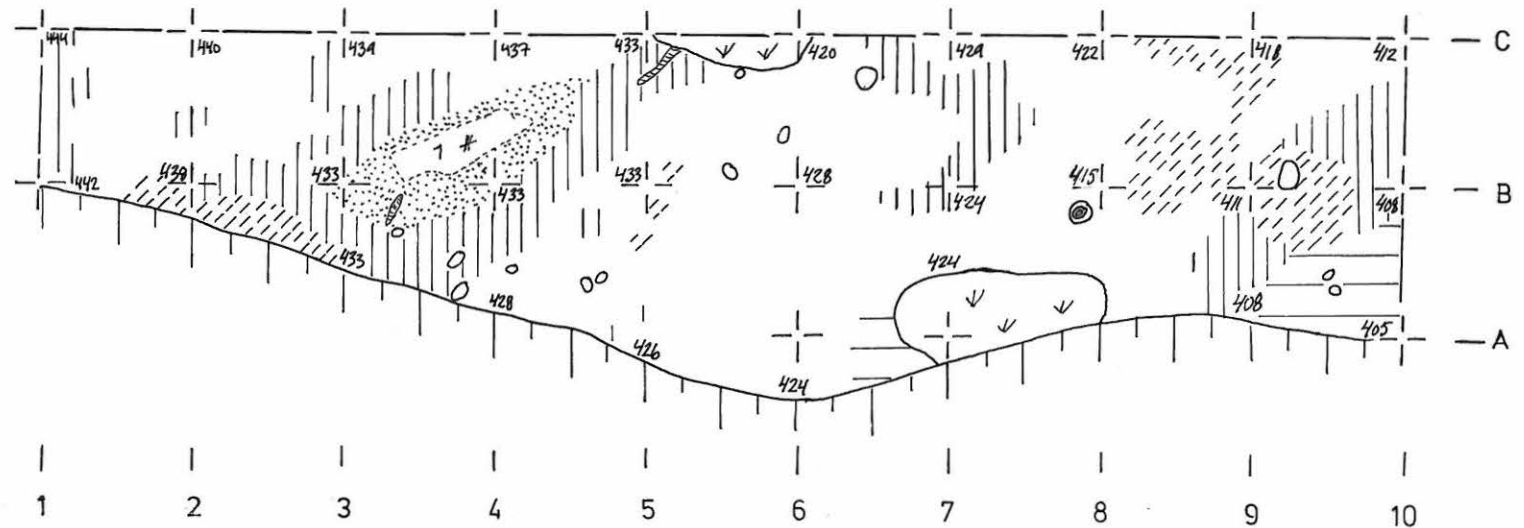
1 huuhtoutunut hiekka

ruskea hiekka

kanto, juuri, kivi

hiili

∨ ∨ turve

LAUKAA KUUSVESI HARTIKKA

Päivi Kankkunen 1989

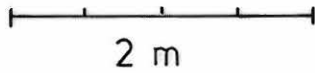
TASOKARTTA

ruudut: A-B/1-9 = ALUE 5

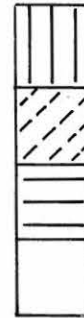
TASO 4

kp = 95,99 m mpy, koneen lukema 142

mk 1: 50

Piirt. Oili Räihälä

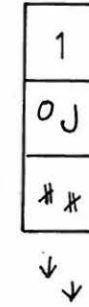

punainen likamaa

likamaa

karkea hiekka

ruskea hiekka

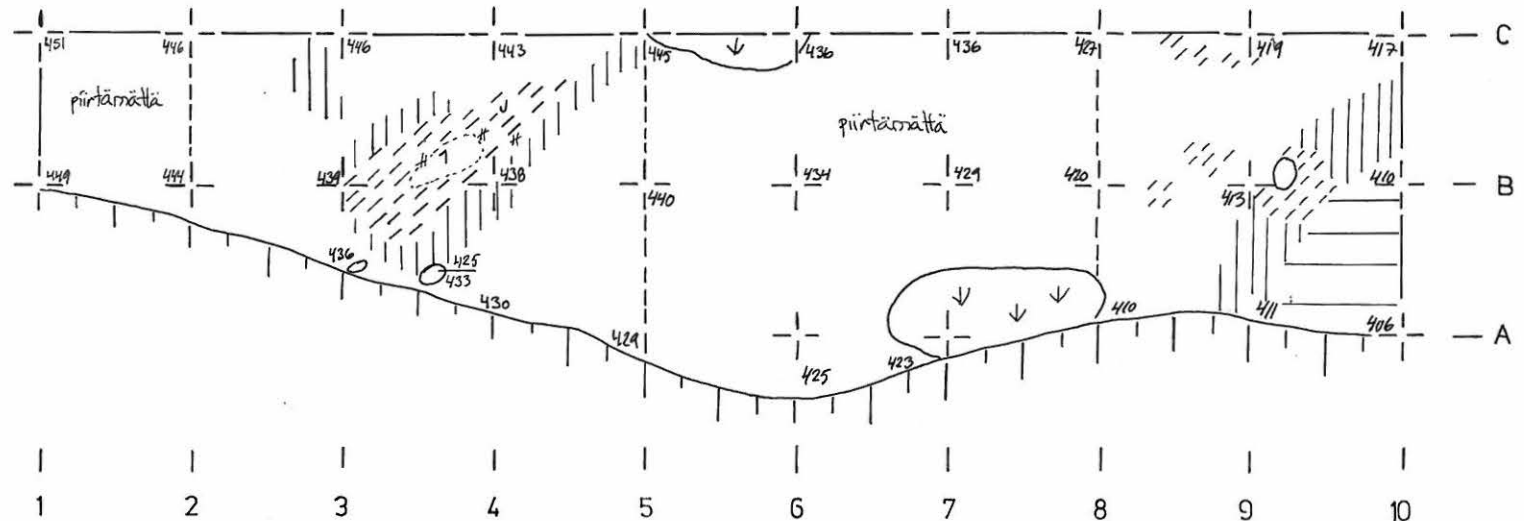

1 huuhtoutunut hiekka

O J kivi, juurakkoa

hiili

↓ ↓ turve

LAUKAA KUUSVESI HARTIKKA

Päivi Kankkunen 1989

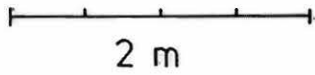
TASOKARTTA

ruudut: A-B/1-9 = ALUE 5

TASO 5

kp = 95,99 m mpy, koneen lukema 142

mk 1:50

Piirt.Oili Räihälä

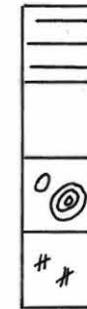

punainen likamaa

likamaa

hiilen sekainen hiekka

harmaa palanut hiekka

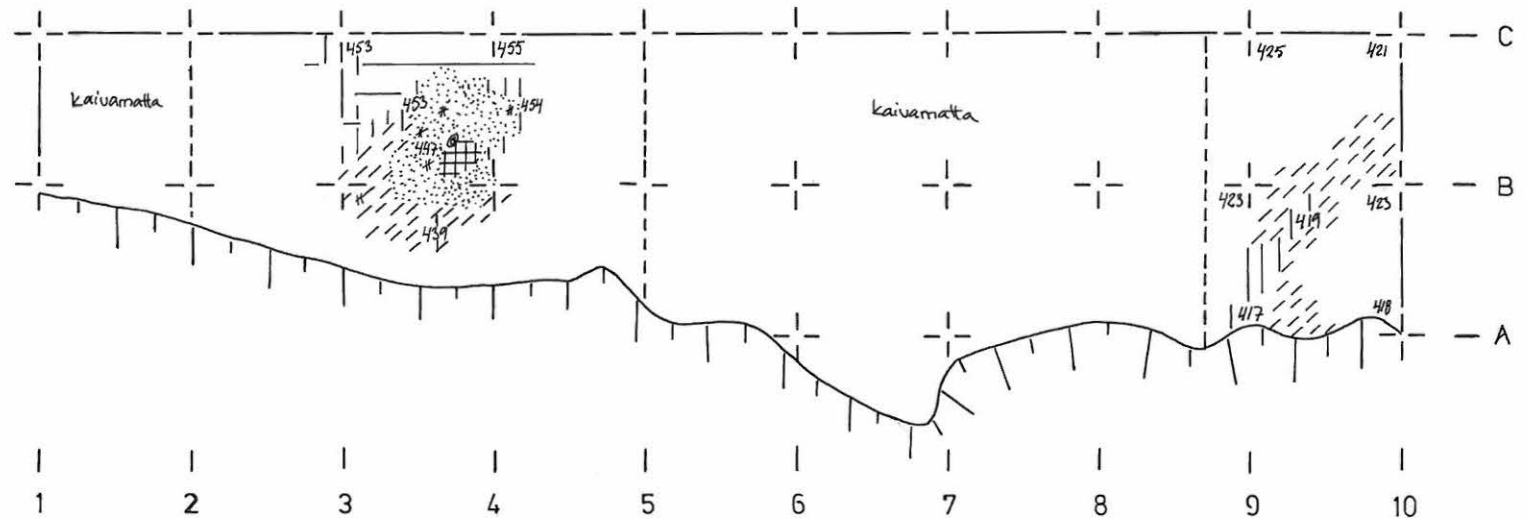

karkea hiekka

ruskea hiekka

kivi, kanto

hiili

LAUKAA KUUSVESI HARTIKKA

Päivi Kankkunen 1989

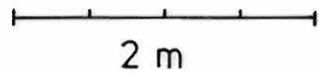
TASOKARTTA

ruudut: A-B/1-9 = ALUE 5

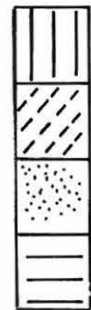
TASO 6

kp = 95,99 m mpy, koneen lukema 142

mk 1: 50

Piirt. Oili Rähälä

punainen likamaa

likamaa

hiilen sekainen hiekka

karkea hiekka

ruskea hiekka

kivi, kanto

hiili

(444) pohjavaaitusluku

